

Doktor og pasient samtidig

Jonatan Wistrand, red.

Sjuk doktor : tio läkare berättar

Stockholm: Fri tanke, 2024

176 s.

ISBN 978-91-8973-225-4

Michael 2025; 22: 70–71

doi: 10.5617/michael.12119

Legen som blir syk, går fra å være den mestrende behandleren til å bli den trengende pasienten, fra å være premissleverandør til å måtte ta imot det behandlingstilbud som gis. Når man inkluderer P.C. Jersild, svensk lege og forfatter som har skrevet forordet, og redaktøren Jonatan Wistrand, er det totalt 12 leger som i denne boken beskriver egen sykdom og behandling, og deler sine refleksjoner om å være pasient og lege samtidig.

Legene forteller på en rett frem og modig måte om egen fortvilelse og håp, uro og sorg, forventninger og frustrasjoner. De beskriver til dels gode møter med helsetjenesten og behandlere. De formidler også skuffelse over at systemet, som i stor grad vil si oss selv, ikke har tilstrekkelige tiltak eller forståelse. Særlig ble det tydelig i flere av fortellingene hvordan det å ha langvarige plager når man samtidig skal komme tilbake

i jobb, ikke håndteres godt nok, verken av behandlende lege eller av legekollegene.

Sjuk doktor kom til i forlengelse av Jonatan Wistrands doktorgradsarbeid, der han i en idehistorisk ramme analyserte selvbiografiske tekster om legers

egenopplevde sykdom fra begynnelsen av 1900-tallet til vår tid (1). I avhandlingen diskuterer han blant annet hvordan endringer i både pasientrolle og legerolle gjennom denne tidsperioden speiles i hvordan legenes sykdomsfortellinger endrer seg over tid. Med *Sjuk doktor* ønsket han å plassere legepasienten inn i en samtidig svensk kontekst.

De fleste legene ble rekruttert via en forespørsel i *Läkartidningen*. De representerer ulike aldre, kjønn og medisinske spesialiteter, og spekteret av sykdommer er stort: kreft, koagulasjonsforstyrrelser, prolaps, depressivitet og utbrenthet. Legene kunne skrive helt fritt, men fikk også med noen punkter de kunne forholde seg til: Hvordan var det da du begynte å skjønne at du var syk, praktisk og følelsesmessig, og hva har sykdomserfaringen betydd i ditt fortsatte virke som lege.

Det finnes mange fortellinger om legers sykdom, også fra Norge (2–4). Fortellingene er viktige på flere måter. Å skrive er en måte å se og forstå egne opplevelser og reaksjoner på, og i mange tilfeller erfare at våre reaksjoner på egen sykdom farges av den legekultur og tradisjon vi står i. Legene i denne boken vitner om at vi som legegruppe fortsatt kan oppleve egen sykdom som svakhet. Også sykdomsrollen kan bli en arena der vi forventer av oss selv å fremstå som mestrende og «gode» pasienter, istedenfor å være ærlige på behov både for behandling og støtte. Våre kollegers fortellinger kan hjelpe oss å skjønne at vi ikke er alene om denne type reaksjoner ved egen sykdom.

Marit Grelz, som har overlevd behandling for pancreaskreft, og nå har mange og langvarige seneffekter, avslutter sin fortelling i *Sjuk doktor* på denne måten: «Det är mitt sjuka liv. Men det är mitt, och det är liv».

Litteratur

1. Wistrand J. *Läkaren som patient. Dokumentära och litterära vittnesmål under 1900- och 2000-tal*. Doktoravhandling. Lund: Lunds universitet, 2019.
2. Anker H, red. *Når legen blir syk : ni norske leger forteller*. Oslo: Aschehoug, 1988.
3. Christie VM. *Syk lege : en presentasjon gjennom 88 legers egne stemmer*. Oslo: Unipub, 2001.
4. Hem E, Haug C, red. *Livet som lege*. Oslo: Den norske legeförening, 2011.

Karin Isaksson Rø
karin.ro@lefo.no

Karin Isaksson Rø er spesialist i arbeidsmedisin, seniorforsker ved Legeforskningsinstituttet og overlege ved Villa Sana Arbeidshelse.